

Status for Videncenter for Allergi

**- over for kemiske stoffer i forbrugerprodukter
2002**

Indhold:

1. Indledning om Videncentret

2. Overvågning

- National database for kontaktallergi
- Teledermatologi
- Forskningsprojekter
- Kromallergi og læderprodukter
- Allergi over for tekstilfarver
- Allergi over for konserveringsmidler
- Allergi, parfumestoffer og slimhindsymptomer
- Effekter af kombineret udsættelse for allergen og irritant
- Genom
- Allergi og hårfarver
- Børn og allergi
- Information af patienter om kontaktallergi
- Kontaktallergi som prædikator for cancerrisiko
- Planteallergi og kosmetik
- Parfumeallergi og eksem

3. Formidling

- Møder/ekspertråd
- Videnskabelige publikationer
- Andre publikationer/rapporter
- Foredrag/Postere

4. Uddannelse

5. Fondsbevillinger

6. Centrets kontaktoflader og samarbejdspartnere

7. Oversigt over medarbejdere og tilknyttede personer i 2002

1. Indledning om Videncentret

Videncenter for Allergi er etableret af Miljøstyrelsen som led i en styrket indsats over for kemiske stoffer specielt med henblik på at forebygge allergi.

Centret er dannet af Dermatologisk afd. og Lungemedicinsk afdeling, Amtssygehuset i Gentofte sammen med Dermatologisk afd., Odense Universitetshospital. Centret har til huse på Amtssygehuset i Gentofte og er foreløbig etableret for en 4-årig periode. Centret blev officielt indviet den 18. oktober 2001.

Centeret har til opgave at forebygge allergi over for kemiske stoffer i forbrugerprodukter ved:

- Overvågning af allergiforekomsten
- Forskning i allergi
- Information om allergi

Til at løse denne opgave er der en daglig leder, 6 ph.d.-studerende med forskellig akademisk baggrund samt en IT-medarbejder og en sekretær. Herudover lægger en række professorer og lektorer ved Københavns og Syddansk Universitet arbejdskraft i centret som forskningsledere.

Centret har mange samarbejds- og kontaktoverflader. Der er således et tæt samarbejde med patient- og forbrugerorganisationer, videnskabelige institutter inden for kemi, molekylær biologi, epidemiologi, arbejdsmedicin og pædagogik samt et netværk af praktiserende speciallæger og forskellige specialafdelinger på universitetshospitaler. Centret har en styregruppe, der består af repræsentanter for de tilknyttede afdelinger og Miljø- og Sundhedsstyrelsen. Medlemmer af styregruppen er repræsenteret i Videnskabelige komiteer under EU-kommissionen og er således med til at forme aktuel lovgivning inden for relevante områder.

Centrets er det første af sin art i Danmark og er etableret i tæt kontakt med de enheder i hospitalsvæsnet, hvor personer med allergisk sygdom behandles. Det er tanken, at man herved sikrer den optimale forskning og vidensformidling, idet der går kortest mulig tid fra ny viden opstår til den er formidlet til industri og administrative myndigheder, som skal udmønte forskningen i praksis evt. som regelsæt eller anbefalinger.

2. Overvågning

National database for allergi

Der er etableret et nationalt overvågningssystem for kontaktallergi. Dette vil give data til at følge forekomsten af allergi, samt eventuelle effekter af forebyggelse. Herudover giver systemet mulighed for løbende kvalitetssikring og udvikling. Der er etableret et samarbejde med primærsektoren om databasen. Således har de praktiserende speciallæger, der er medlem af Den Danske Kontaktdermatitis Gruppe, tilsluttet sig netværket. Data som rapporteres fra speciallægepraksis vil i højre grad reflektere allergimønstret i befolkningen end data fra hospitalsafdelinger. Derimod vil data fra hospitalsafdelingerne vise tyngden af problemerne.

Data-indsamlingen er begyndt 1. oktober 2002. Det ventes at databasen vil omfatte data for mindst 3.000 personer med kontaktallergi årligt. Sundhedsstyrelsen er repræsenteret i styregruppen for databasen, som også skal udvikles til at omfatte indikatorer for kvaliteten af allergi-behandlingen i sundhedsvæsnet.

Dermatologisk afd., Amtssygehuset i Gentofte har tilsluttet sig et europæiske overvågningssystem støttet af EU-kommissionen og bidrager derved direkte til overvågning og forebyggelse på europæisk plan.

Dermatologisk afd. Odense Universitetshospital står for overvågning af forekomsten af

sjældne allergier via det oprettede allergenbankregister. Allergenbanken indeholder teststoffer til testning af personer med sjældent forekommende allergier og forsyner ca. 50 speciallæger med teststoffer på anmodning.

De første data fra det nationale overvågningssystem kan ses på videncentrets hjemmeside fra begyndelsen af år 2003 (www.videncenterforallergi.dk).

Det er intentionen at borgere, patienter og andre interesserede kan søge information om allergi på hjemmesiden. Ligeledes vil der være oplysninger af relevans for praktiserende læger og speciallæger og den industri, som vil producere produkter med mindst mulig allergipotential.

Samarbejdspartnere: Den Danske Kontaktdermatitis Gruppe, Sundhedsstyrelsen, IT-funktionen Københavns Amt og Odense Universitetshospital.

National database for kontaktallergi er etableret med henblik på overvågning af allergiforekomsten i Danmark.

Der er dannet et netværk af praktiserende speciallæger i dermatologi, som rapporterer allergi-data til databasen, sammen med hudafdelingen på Amtssygehuset i Gentofte og Odense Universitetshospital.

Følgende hudklinikker deltager:

Aalborg (Speciallæge Niels Veien)

Bagsværd (Speciallæge N.H. Nielsen)

Herning (Speciallæge Knud Kaaber)

Horsens (Speciallæge Lars Halkier)

Rødovre (Speciallæge Chr. Avnstorp)

Vejle (Speciallæge Jens Thormann)

Teledermatologi

Teledermatologi er en teknik, der er etableret med henblik på afklaring af omfanget af problemer med forbrugerprodukter, der ses af praktiserende læger. Herudover giver det en ønsket tættere kontakt til den primære sundhedssektor (praktiserende læger). Ordningen

omfatter 10 praktiserende læger i Københavns Amt, der kan tage digitale billeder af de hudpatienter de ser og via e-mail få en vurdering af en speciallæge i hudsygdomme på Amtssygehuset i Gentofte. Der er i 2002 vurderet ca. 300 patienter på denne måde. Ordningen har været meget populær blandt patienter og de praktiserende læger, idet den sikrer en hurtig diagnose og behandling for patienterne. De færreste tilfælde har været relateret til forbrugerprodukter. Ordningen er under evaluering og resultaterne offentliggøres i 2003. Selve ordningen fortsætter uden for regi af Videncentret.

Samarbejdspartnere: Praktiserende læger i Københavns Amt.

3. Projekter

Der er etableret en række forskningsprojekter i regi af Videncentret, hvoraf de 6 er i form af ph.d.-studier i samarbejde med andre institutioner. Flere projekter er helt eller delvist eksternt finansieret. Projekterne omhandler en evaluering af forskellige eksponerings betydning for kontaktallergi i relation til forbrugerprodukter. Herudover drejer projekterne sig om at forbedre de diagnostiske muligheder af allergi og om optimal information til personer med allergi. Resultaterne anvendes på forskellig måde i forebyggelsen.

Kromallergi og læderprodukter

Kromallergi kan opstå ved udsættelse for kromgarvet læder, hvor et overskud af krom kan frigives til huden. Kromgarvet læder er mere holdbart end ikke garvet læder og anvendes til forbrugerprodukter som urremme, sko og handsker. En undersøgelse fra Miljøstyrelsen viser at krom frigøres fra 35% af forbruger-læderprodukter.

Der er etableret et ph.d.- projekt, som har til formål at bestemme tærskelværdier for allergisk eksem som følge af kromatfrigivelse fra læder. Projektet er godkendt af Københavns Universitet. Der er udarbejdet en oversigtsar-

tikel vedrørende de kvantitative aspekter ved kromallergi og udsættelse for læder og der er indledt et samarbejde med tyske hudlæger omkring kromallergi og håndeksem, mens Videncentret i sine kommende projekter (2003) vil se på kromallergi og fodeksem (sko). Der er planlagt en række eksperimentelle studier, der vil kortlægge hvilke koncentrationer af forskellig kromforbindelser som er acceptable for allergikere.

I studiet indgår en kortlægning af genopregulering hos krom-allergiske patienter i forhold til ikke allergiske patienter. Denne viden kan bruges til blandt andet forbedret diagnostik (se under 'Genom').

Samarbejdspartnere: Teknologisk Institut, Arbejds miljø Institut, Force Institut, tyske hudlæger (Hudafd. Dortmund), Panum Inst. C.

***Krom** kan give allergi. Tidligere var kromallergi et hyppigt problem blandt cementarbejdere. Dette problem er reduceret ved lovgivning om kromindhold i cement. Krom anvendes i garvningsprocessen af læder og 80% af alt læder er kromgarvet. Allergi kan opstå, hvis krom frigøres fra læder og specielt kvinder har kromallergi problemer på grund af lædersko. Videncentret har igangsat et projekt, der skal kortlægge hvilke mængder af krom, der kan være i læder uden allergi opstår og dermed forebygge allergi.*

Allergi overfor tekstilfarver

I et internationalt samarbejde testes en række tekstilfarvestoffer for deres allergifremkaldende evne. Studiet ledes af italienske hudlæger, da man i Italien har en høj forekomst af tekstilfarvestof-allergi. Den højere forekomst i Italien beror blandt andet på det varmere og fugtige klima som gør at tekstilfarver nemmere afgives til huden. I studiet kortlægges hyp-

pigheden af allergi over for en række hyppigt anvendte tekstilfarvestoffer i Europa.

Der er til dato testet ca. 1000 patienter for allergi overfor udvalgte tekstilfarver i Videncentrets regi. Resultaterne vil blive afrapporteret i 2003.

Samarbejdspartnere: European Environmental Contact Dermatitis Research Group.

Kontaktallergi overfor konserveringsmidler

- **Methyldibromoglutaronitril**

Methyldibromoglutaronitril er et konserveringsmiddel som har været tilladt til brug i kosmetiske produkter siden starten af 1980'erne i en koncentration på 0,1%. Siden 1990 har man set et stigende antal tilfælde med kontakteksem overfor kosmetiske produkter tilsat dette konserveringsmiddel. Antallet af tilfælde og sværhedsgraden af de kliniske problemer er accelereret de sidste år.

Den Europæiske Gruppe, European Environmental Contact Dermatitis Research Group (EECDRG) har offentliggjort data omfattende testning af 80.000 europæiske patienter for allergi over for konserveringsmidler, herunder methyldibromoglutaronitril. Fra en meget lav forekomst er frekvensen af kontaktallergi over for methyldibromoglutaronitril steget til 3,5% i 2002, mens de øvrige konserveringsmidler, herunder Kathon CG, de formaldehydfrigivende stoffer samt parabener har holdt sig på et konstant niveau. I den forbindelse er der offentliggjort en leder skrevet af Torkil Menéndez fra Videncentret og Jan Wahlberg fra Karolinska Institutet, på vegne af Environmental Contact Dermatitis Research Group, hvor der gøres rede for at risikovurderingen af methyldibromoglutaronitril har slået fejl. I lederen anbefales en revurdering af risikoen for allergi over for dette stof.

På den baggrund har den Videnskabelige Komité for Kosmetiske produkter, der er rådgivere for EU-kommissionen, anbefalet at

methyldibromoglutaronitril ikke anvendes i kosmetiske produkter der er i varig kontakt med huden som fx lotions, indtil der er data til at fastslå hvordan stoffet anvendes mere sikkert. Derimod finder Komiteen at methyldibromoglutaronitril fortsat kan anvendes i koncentrationer op til 0.1% i kosmetiske produkter der vaskes af huden som fx shampoo og flydende sæbe. Det vides ikke om EU-kommissionen vil følge den videnskabelige komites anbefalinger.

Videncentret deltager i og har igangsat nationale og internationale projekter der skal bidrage med data til en ny risikovurdering for stoffet, samt sikre at diagnosen stilles på en optimal måde for alle.

Fastlæggelse af den optimale koncentration til diagnostisk lappetest

Der er etableret et klinisk studie fra 1.1.2002. Der testes i hele Europa med 4 koncentrationer af methyldibromoglutaronitril for at demonstrere den optimale diagnostiske testkoncentration. Endvidere udføres der på de samme patienter use-test med en testcreme og et kontrolprodukt, hvor den aktive creme indeholder 0,03% (300 ppm) methyldibromoglutaronitril.

Data fra denne undersøgelse viser, at der er et klart dosis respons når det gælder lappeprøvetestningen. Dette giver anledning til at anbefale testning med 0.5% samt 0.3% methyldibromoglutaronitril til diagnostiske formål. Der var en betydelig andel som reagerede med allergiske eksem ved almindelig anvendelse af hudcreme konserveret med 300 ppm methyldibromoglutaronitril, hvilket er i det nuværende tilladte område.

Samarbejdspartnere: European Environmental Contact Dermatitis Research Group, Hudklinikken Malmø.

Cases og produktanalyse

I Videncentrets regi er der undersøgt 400 personer i foråret 2002 for allergi over for methyldibromoglutaronitril. Heraf er der identificeret ca. 25 patienter som reageret med allergi overfor methyldibromoglutaronitril.

Mere end halvdelen af disse har haft svære eksemmer med blæreformet håndeksem, ansigtseksem, eksem i hårbunden og tendens til universel spredning. Hos patienterne har man kunnet identificere produkter indeholdende allergenet. Patienterne er blevet helbredt efter ophør med eksponeringen.

Danmarks Miljø Undersøgelser (S. Rastogi) har foretaget kemiske analyser på de produkter, som har været årsag til allergisk eksem hos patienterne. Det drejer sig om cremer, shampoo og flydende håndsæbe. Der er påvist fra 80 og op til 400 ppm methyldibromoglutaronitril, dvs. indenfor den nuværende tilladte grænse. I tre tilfælde er der påvist methyldibromoglutaronitril uden det har været anført på indholdsdeklarationen. Disse overtrædelse er indberettet til Kemikalieinspektionen.

Samarbejdspartnere: DMU.

Dosis-respons undersøgelser og tærskelværdier

Videncentret har på Dermatologisk afd., Odense Universitetshospital, etableret et Ph.d.-studium ved Syddansk Universitet. Det vedrører dosis-respons fænomenerne for methyldibromoglutaronitril og no-effect levels. Ph.d.-studiet er en overbygning på det studium, der allerede pågår i European Environmental Contact Dermatitis Research Group, således at dette er et supplement hvor der kræves en mere intensiv patientundersøgelse end i det europæiske studie.

Der er gennemført et projekt som viser at flydende sæbe med indhold op til den tilladte grænse på 0.1% methyldibromoglutaronitril for produkter der vaskes af huden, kan udøse eksem hos op til 1/3 af personer med allergi. Det betyder at grænsen for sæbeprodukter på 0.1% er diskutabel hvad angår flydende håndsæbe, idet den udsættelse som har været anvendt i studiet, er langt mindre end det ofte vil være tilfældet i hverdagen.

Samarbejdspartnere: DMU, Hudklinikken Malmø.

Methyldibromoglutaronitril er et konserveringsmiddel, der anvendes i kosmetik til at forhindre vækst af mikroorganismer i produkterne. Det har været tilladt i kosmetik siden begyndelsen af 1980'erne i en koncentration op til 0.1%. Den nuværende brug af konserveringsmidlet giver anledning til et stort og stigende antal allergiske kontakteksem, som har en betydelig sværhedsgrad. I Videncentrets regi er der udført kontrollerede eksponeringsforsøg samt produktanalyser, der viser at patienternes eksem forårsages af methyldibromoglutaronitril i koncentrationer tilladt i henhold til Kosmetikdirektivet, dvs. under 0.1%. De produkter, som har givet anledning til allergisk eksem, er specielt hudcremer med et indhold af methyldibromoglutaronitril fra 150- 400 ppm.

I Videncentret er der igangsat forsøg til belysning af risikoen ved brug af methyldibromoglutaronitril i sæbeprodukter samt yderligere forsøg med henblik på at foretage en revideret risikovurdering, der inddrager, hvilke koncentrationer som tåles af allergikere.

Nyt allergifremkaldende konserveringsmiddel

I Videncentrets regi på Odense Universitets-hospital er der identificeret et nyt allergifremkaldende konserveringsmiddel (2-bromo-4'-hydroxyacetophenone), dette bruges i papirfremstilling.

Kombinationseffekter

Studiet vedrører effekten af samtidig udsættelse for flere allergener/irritanter på provokation af allergisk eksem. Dette er et studie, der simulerer den komplekse men realistiske udsættelse for flere stoffer samtidig med ens eller forskellige toksikologiske egenskaber.

Projektet gennemføres som et ph.d.-studium ved Københavns Universitet. Sigtet med projektet er at bidrage til en øget forebyggelse ved blandt andet at kortlægge behovet for anvendelse af sikkerhedsfaktorer ved fastsættelse af grænseværdier for allergifremkaldende stoffer.

Det første projekt er under gennemførelse og har til formål at fastlægge ændringer i effekt-niveauer, når personer med allergi over for et konserveringsmiddel udsættes for dette i forbindelse med sæbestof, som i shampoo, sæbe og rengøringsmidler. Resultaterne vil være klar i første halvdel af 2003

Samarbejdspartnere: DMU.

Lungesyntomer forårsaget af forbrugerprodukter

- Allergi, parfumestoffer og slimhindsymptomer

Projektet gennemføres som et ph.d.-studium ved Københavns Universitet. Det har til formål at undersøge forekomsten af selvrapporterede slimhindsymptomer relateret til udsættelse for parfumestoffer i befolkningen, og beskrive sammenhænge mellem disse symptomer og sygdommene astma, høfeber og allergi samt andre helbredsmæssige forhold. Derudover er det projektets formål gennem eksperimentelle studier, at undersøge mekanismer for slimhindsymptomer relateret til parfumestoffer og beskrive sammenhænge imellem disse symptomer og kontaktallergi over for parfume.

Der er etableret et samarbejde med Center for Sygdomsforebyggelse, KAS Glostrup og gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt 1200 borgere i Glostrup, som tidligere har fået foretaget en allergitestning. Spørgeskemaundersøgelsen er afsluttet og 82% af de adspurgte har deltaget. De første resultater viser at mange rapporterer om gener fra øjne, næse og nedre luftveje ved udsættelse for parfume. Analyser vil afsløre om der er særlige symp-

tommønstre og om der er en sammenhæng til allergi i øvrigt.

Samarbejdspartnere: Allergiklinikken, RH, Center for Sygdomsforebyggelse Glostrup, Referencelaboratoriet, RH.

Genom

Projektet har til formål at undersøge om visse gener specielt er associeret til evnen til at udvikle allergisk kontakteksem og er opreguleret hos patienter med kontaktallergi som er kronisk eksponerede.

Der er gennemført en pilotundersøgelse blandt patienter med nikkelallergi og kontroller (i alt 4). Fra disse personer er der udtaget blodprøver, som er testet før og efter provokation med nikkel under cellekultur omstændigheder. Ved hjælp af gene array teknikker testes for opregulering af i alt 8.000 gener. En række tekniske startproblemer er overvundet. Der er ved gentagne undersøgelser af de udvalgte personer fundet opregulering af 2-4 væsentlige gener hos allergikere, men specielt efter stimulation af allergikernes mononukleære celler in vitro med nikkel sammenholdt med kontroller. På baggrund af de påviste mulige target gener er der foretaget målrettet litteratursøgning i databaser og herved påvist, at der indenfor det sidste år er udført 2 studier vedrørende allergi (dinitrochlorobenzon og husstøvmide som allergen) og mulig genopregulering. Det drejer sig om dyreeksperimentelle studier. Det interessante er at det gen, der er kraftigst opreguleret i det humane pilotstudium, er genfundet i de dyreeksperimentelle studier.

I et kommende studie vil der blive gennemført yderligere kontroller for at validere fundene. Der er skrevet en videnskabelig artikel over de påviste opregulerede gener. Trods det begrænsede materiale har det stor originalitetsværdi.

Perspektiverne i fundene er:

- Anvendelse af genetiske sygdomsmarkører som markører for risiko.
- Udvikling af nye diagnostiske metoder.
- Associationer mellem kontaktallergi og kronisk allergen eksponering fører til opregulering af visse gener, hvilket kan have betydning for risiko for andre sygdomme, enten positiv eller negativ, f.eks. cancer-sygdomme og autoimmun-sygdomme.

Samarbejdspartnere: Inst. C, Panum Institutet.

Allergi overfor hårfarver

Videncentret har i samarbejde med Forbrugerrådet gennemført en undersøgelse vedrørende bivirkninger ved hårfarveprodukter. Undersøgelsen vedrører borgere som har responderet på en annonce fra Forbrugerrådet om bivirkninger opstået efter hårfarvning. Mere end 80 borgere henvendte sig. Videncentret har bidraget med en dermatologisk vurdering af de oplysninger der var om hver enkelt sag. I 55 af tilfældene fandt man at symptomerne med overvejende sandsynlighed skyldtes hårfarvning. På trods af at der var tale om meget alvorlige sygdomsbilleder, var kun et mindretal set af en hudlæge og færre allergitestet. Det konkluderes på baggrund af undersøgelsen at hårfarver kan give meget alvorlige allergiske bivirkninger, at vores viden om forekomsten af allergi overfor hårfarver er mangelfuld og at data fra hudlæger ikke kan anvendes til at estimere forekomsten. I dette perspektiv er der igangsat intensiverede undersøgelser af problemstillingerne omkring hårfarver og allergi med henblik på kortlægning og forebyggelse.

Samarbejdspartnere: Forbrugerrådet, Danmarks Miljø Undersøgelser, Statens Institut for Folkesundhed.

Tatoveringer

Semipermanente tatoveringer, såkaldte henna-tatoveringer kan indeholde nogen af de samme stærkt allergifremkaldende stoffer

som hårfarver. De kan således give allergi og være årsag til at man efterfølgende får svære allergiske reaktioner på hårfarve.

Samarbejdspartnere: DMU, Speciallægepraksis.

Hårfarver kan give meget alvorlige allergiske bivirkninger. I et studie i Videncentrets regi identificeredes via annoncering 55 personer med alvorlige bivirkninger over for hårfarve. De færreste var blevet set af en hudlæge. Dette studie viser at viden om forekomsten af allergi overfor hårfarver er mangelfuld og at data fra hudlæger ikke kan anvendes til at estimere forekomsten. I dette perspektiv er der igangsat intensiverede undersøgelser af problemstillinger omkring hårfarver og allergi med henblik på kortlægning og forebyggelse.

Semi-permanente tatoveringer kan indeholde nogle af de samme stærkt allergifremkaldende stoffer som er i hårfarver og kan give allergi.

Børn og allergi.

- Nox og carbonyler

Nox og carbonyler er afgasnings- og forbrændingsprodukter, der kan forekomme i indeklimaet. Sammenhæng mellem udsættelsen i hjemmet for Nox og carbonyler og udvikling af atopisk dermatitis hos småbørn studeres i en fødselskohorte.

Studiet foregår som et ph.d.-studium på pæd. afd. RH/Amtssygehuset i Gentofte som led i COPSAC-projektet. Dataindsamlingen er i gang. Der er tilknyttet en stud.med., der som led i et scholar-stipendiat har analyseret data for de første 100 børn. Egentlig publicering af

resultater afventer hele studiets afslutning med inkludering af 400 børn af højrisiko mødre. Dataindsamlingen afsluttes medio 2003.

Samarbejdspartnere: Pædiatrisk afd. RH/Amtssygehuset i Gentofte.

Informationsprojekt

- hvorfor gør de ikke bare som vi siger ?

Nogle patienter med allergisk kontakteksem følger ikke de anvisninger, informationer og råd de får af læger/sygeplejersker om hvordan de skal tage deres medicin eller ændre deres levevis, for at undgå at blive udsat for de allergifremkaldende stoffer. Det kan have som konsekvens at patienterne lever med kroniske eksemproblemer.

Dette projekt sigter mod at afdække årsager til at patienterne med allergi over for parfume-stoffer eller konserveringsmidler i forbrugerprodukter ikke alle følger anvisningerne. Der anvendes kvalitative interviews. Forståelse for patienternes bevæggrunde er vigtig for at kunne informere optimalt og derved forebygge nye udbrud af allergi.

Studiet er gennemført som speciale i cand. mag. uddannelsen for en sygeplejerske. Det afsluttes med en rapport, som offentliggøres i starten af 2003.

Samarbejdspartnere: Institut for filosofi, retorik og pædagogik. Københavns Universitet.

Information af patienter med allergi er en hjørnesten i forebyggelse af nye udbrud af allergisk eksem. Et projekt i Videncentrets regi har vist, at patienter kun med stor vanskelighed kan læse indholdsdeklarationer på forbrugerprodukter på grund af de lange kemiske navne, der anvendes. De har således svært ved at følge, de anvisninger som skal forebygge deres sygdom.

Kontaktallergi som prædiktor for cancer-risiko

– i relation til socioøkonomiske og demografiske forhold samt forebyggelse.
Københavns Amt som model

Projektet er etableret i et samarbejde mellem Sundhedsstyrelsen: Center for Forebyggelse, Kontor for Sundhedsstatistik og Videncenter for Allergi.

I projektet foretages analyser, som vil koble historiske data for allergiforekomsten i Københavns Amt, med demografi, socioøkonomiske forhold, sygelighed og geografi. Projektet vil udover at karakterisere hvem der får allergi også give anledning til at beskrive om den ændring i immunsystemet som kontaktallergi er udtryk for, medfører en ændret (øget eller nedsat) risiko for andre sygdomme relateret til immunsystemet som fx gigt og cancer. Det er tanken at det i projektet etablerede analysemiljø vil kunne appliceres på data fra den kliniske database og give en løbende, landsdækkende beskrivelse af kontaktallergi og heraf følgende konsekvenser, samt danne grundlag for en national model der vil kunne anvendes på andre områder.

Samarbejdspartnere: Sundhedsstyrelsen, Center for sygdomsforebyggelse og Sundhedsstatistik.

Planteallergi og kosmetik

Der er udarbejdet en oversigtsartikel over emnet i regi af Dermatologisk afd. Odense Universitetshospital. Den konkluderer, at risikoen for allergisk eksem ved brug af planteholdig kosmetik stort set er ukendt. Der er i gangsat studier til yderligere at belyse emnet.

Parfumeallergi og eksem

Nye allergifremkaldende parfumestoffer
I et internationalt forskningssamarbejde mellem klinisk arbejdende dermatologiske afdelinger og kemisk/analytiske forskningsenheder, er det lykkedes at identificere to nye par-

fumeallergener: chloratranol/atranol. Disse er indholdstoffer i naturekstraktet oak moss absolute, der forårsager allergiske reaktioner hos ¼ af parfumeallergiske personer. Chloratranol/atranol er formentlig blandt de mest potente allergener nogensinde identificeret. Et studie til fastlæggelse af grænseværdier for det ene af stofferne er igangsat og en metode til påvisning af stofferne i parfumer er under udvikling.

Studiet er delvist finansieret af EU-kommissionen under det 5. rammeprogram for biomedicinsk forskning.

- Ny diagnostisk metode for parfumeallergi

En ny diagnostisk test er under udvikling. Den indeholder en række parfumestoffer, som i et tidligere europæisk studie har vist at give allergi. De første undersøgelser tyder på at den nye test vil påvise allergi hos ca. 1/3 flere parfumeallergikere, der ellers ikke ville få stillet diagnosen.

- Håndeksem og parfume

En screenings-serie for parfumeallergener relevant for håndeksem er afprøvet på 650 patienter med håndeksem. Hos 10% af personer med kronisk håndeksem kunne der påvises en allergi over for parfumestoffer der anvendes i forbrugerprodukter, som fx rengøringsmidler. Eksperimentelle studier med håndeksponering af parfumeallergiske patienter og effekt af kombineret udsættelse for sæbestof (SLS) og parfumeallergen er i gang. Studiet er eksternt finansieret via EU-kommissionen og Aage Bangs Fond.

Samarbejdspartnere for alle studierne:
EU-forskningsgruppe for parfumeallergi.

Parfumestoffer er en af de hyppigste årsager til kontaktallergi og har vist stigende tendens. I et internationalt samarbejde mellem kemikere og hudlæger er det lykkedes, at identificere to hidtil ukendte allergifremkaldende parfumestoffer. Disse findes i et naturparfume-ekstra der giver allergiske reaktioner hos ca. ¼ af parfumeallergiske patienter. Dette giver mulighed for at forebygge parfumeallergi ved at fjerne eller begrænse tilstedeværelsen af disse allergifremkaldende stoffer i naturparfume.

3. Formidling

Møder/ekspertråd

- Nationalt

- 15 undervisningsseminarer har været afholdt i videntretet med interne og eksterne undervisere
- Informations og vidensudvekslingsmøde mellem Kemikaliekontorets forbrugersektion og Videntcenteret for Allergi, den 3. april 2002
- Borgermøde i regi af Økologisk råd, vedr. kemiske stoffer i forbrugerprodukter. Oplægsholder: Jeanne Duus, den 29. maj 2002.
- Besøg i Videntretet og undervisning af kommende speciallæger i dermatologi, den 6. september 2002.

- Internationalt

- Ad hoc ekspert møde under EU-kommissionen vedrørende grænseværdier for sensibiliserende stoffer i forhold til Kemikalielovgivningen. ISPRA. Italien.
Deltagere: Jeanne Duus (april 2002) Klaus Andersen (april og november 2002).
- Den Videnskabelige Komité for Kosmetiske produkter under EU Kommissionen. Medlem Klaus Andersen.
- CEN. Suresh Rastogi, Danmarks Miljøundersøgelser, deltager på vegne af Videntretet i Ekspertgruppen under Cen bt/wg 132 til etablering af metoder til analyse af parfumeallergener i kosmetik.

- ESSCA. Møde med Prof. Wolfgang Uter, Erlangen, Tyskland vedrørende European Surveillance System for Contact Allergy.

Videnskabelige publikationer

- Publicerede arbejder

1. Agner T, Johansen JD, Overgaard L, Vølund Å, Basketter D, Menné T
Combined effects of irritants and allergens. An experimental study of simultaneous application of irritant and allergen in previously sensitised individuals. *Contact Dermatitis 2002: 47:21-26*
2. Menné T, Wahlberg JE. Risk assessment failures of chemicals commonly used in consumer products. *Contact Dermatitis 2002; 46:189-90*
3. Avnstorp C, Rastogi S, Menné T. Acute fingertip dermatitis to a temporary tattoo and quantitative chemical analysis of the product. *Contact Dermatitis 2002: 47:119-120*
4. Paulsen E. Contact sensitisation from compositae containing herbal remedies and cosmetics. *Contact Dermatitis 2002: 47:189-198*
5. Hansen MB, Rydin S, Menné T, Johansen JD. Quantitative aspects of contact allergy to chromium salts and exposure to chrome tanned leather. *Contact Dermatitis 2002: 47:127-134*
6. Søsted H, Agner T, Andersen KE, Menné T. 55 cases of allergic reactions to hair dye. A descriptive consumer complaint based study. *Contact Dermatitis 2002:47:299-303.*

- Arbejder antaget til publikation

1. Jensen CD, Andersen KE. Allergic contact dermatitis from a paper mill slimicide containing 2-Bromo-4'-hydroxyacetophenone. *Contact Dermatitis 2003*
2. Heydorn S, Menné T, Johansen JD. Fragrance allergy and hand eczema. - A review. *Contact Dermatitis 2003*
3. Rastogi SC, Menné T, Johansen JD. Has the composition of fine fragrances changed? *Contact Dermatitis 2003*
4. Johansen JD. Fragrance Allergy – a clinical review. *Am J of Clinical Dermatology 2003*

Andre publikationer

- Johansen JD. Allergi overfor kemiske stoffer kan forebygges. *Kronik, Miljø Danmark*, maj 2002 årgang 16 nr. 4.
- Johansen JD. Videncenter for Allergi overfor kemiske stoffer i forbrugerprodukter. *Miljø og Sundhed*, formidlingsblad nr. 18, april 2002.
- Videncenter for Allergi informerer. Fast spalte i *Astma-Allergi* bladet. Udkommer hver 2. måned.
- **Nyhedsbrev** til medlemmerne af Dansk Dermatologisk Selskab vedrørende stigning i allergi overfor methyldibromoglutaronitril med anvisninger/anbefalinger til testning af patienter.

Rapporter

- Osval II ved Københavns Universitet. Rikke Hinge: NOx, carbonylforbindelser, luftfugtighed og passiv rygning relateret til udvikling af atopisk dermatitis 2002.

Videnskabelige foredrag/postere

Agner T. "Combined effects of irritants and Allergens". American Contact Dermatitis Society 13th Annual Meeting, New Orleans, februar 2002.

Agner T, Johansen JD, Overgaard L, Vølund A, Basketter D, Menné T. Combined effects of irritants and allergens. 6th Congress of the European Society of Contact Dermatitis. Rom, Italien, 14. -16. juni 2002

Agner T, Menné, T. Teledermatology Possibilities and Limitations. 11th Congress of the European Academy of Dermatology and Venerology, Prag, oktober 2002 .

Elberling J. Luftvejssymptomer relateret til parfume og parfumerede produkter. Foretagskonkurrence. Staff meeting, Amtssygehuset i Gentofte, 5. december 2002.

Hansen MB, Jensen CS, Menné T, Olsen J. Antigen elicited early gene response in T-cells isolated from nickel allergic patients. Experimental Contact Dermatitis Research Group (ECDRG), Cleveland, Ohio, september 2002

Hansen MB, Menné T, Johansen JD. Krom i læderprodukter. Symposium i samarbejde med Miljøstyrelsen. Videncenter for Allergi, Amtssygehuset i Gentofte, 3. april 2002.

Hansen MB, Rydin S, Johansen Duus J, Menné T. Allergic contact dermatitis and chrome tanned leather products. 6th Congress of the European Society of Contact Dermatitis. Rom, Italien, 14. - 16. Juni 2002

Heydorn S, Johansen JD, Andersen KE, Basketter D, Bruze M, Karlberg AT, White I, Menné T. Identification of fragrances relevant to hand eczema. 6th Congress of the European Society of Contact Dermatitis. Rom, Italien, 14. - 16. juni 2002

Jensen CD. Methyl-dibromoglutaronitril. Symposium i samarbejde med Miljøstyrelsen, Videncenter for Allergi, Amtssygehuset i Gentofte, 3. april 2002

Jensen CD. Kontaktallergi over for methyl-dibromoglutaronitril. Dansk Dermatologisk Selskabs årsmøde, Odense Universitetshospital, 3. maj 2002.

Jensen CD. Allergic contact dermatitis from a paper mill slimicide containing 2-Bromo-4'-hydroxyacetophenone. Møde for praktiserende dermatologer. Dermatologisk afd., Odense Universitets Hospital, 30. oktober 2002.

Jensen CD. Phd.-projekt: Allergi over for konserveringsmidlet methyl-dibromoglutaronitril. Forskningens Dag afholdt af Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Syddansk Universitet, Odense Universitets Hospital, 7. november 2002.

Johansen Duus J. Fragrance allergy: An overview of an increasing problem. 6th Congress of the European Society of Contact Dermatitis. Rom, Italien, 14-16 juni. 2002

Johansen Duus J. Fragrance contact allergy. Evaluation and control. St. John's Oration. 100 anniversary meeting of the London dermatologists. Tate gallery, 3. oktober 2002

Lauritzen MB. Klinisk Database Hvem, Hvad, Hvor og hvordan. Temadag, Dermatologisk Afd. K. Amtssygehuset i Gentofte 29. november 2002.

Noisen E. Hvorfor gør de ikke bare sådan som vi siger? – om metoder til at studere patienters strategier i forbindelse med kontakteksem over for kemiske stoffer i forbrugerprodukter.

Sygeplejesymposium, Amtssygehuset i Gentofte, oktober 2002.

Noisen E. "Hvorfor gør de ikke bare sådan Som vi siger?" – fremlæggelse af enkelte resultater af et studie af patienters strategier i forbindelse med kontakteksem over for kemiske stoffer i forbrugerprodukter. Temadag, Dermatologisk afd., Amtssygehuset i Gentofte, november 2002.

Svedman C, Bruze M, Andersen KE, Johansen Duus J, Frosch P, Goossens A, Lepoittevin JP, Menné T, Rastogi S, White I. Quantitative aspects of contact allergy to hydroxycitronellal in deodorants. 6th Congress of the European Society of Contact Dermatitis. Rom, Italien, 14. – 16. Juni 2002

Zachariae C, Johansen Duus J, Menné T, McNamee P; Methyl-dibromoglutaronitril - The clinical experience. Contact Dermatitis 2002. American Contact Dermatitis Society. Cleveland, Ohio, 20. - 21. september 2002

Undervisning afholdt af medarbejdere

Elberling J. Kursus i Immunologi/praktiske øvelser "Type I allergi og priktestning". For 5. semester medicinstuderende ved Københavns Universitet, 21. oktober 2002. Laboratorium for kliniske færdigheder, Rigshospitalet

Elberling J. ph.d-projektet: Luftvejssymptomer relateret til parfume og parfumerede produkter. Lungemedicinsk afd. Y., Amtssygehuset i Gentofte, 28. november 2002.

Hansen MB. Kromgarvet læder og allergisk kontakt allergi – oversigt over emnet. Undervisning ved ph.d-møde for forskere ved Dermatologisk afdeling og Videncentret for Allergi, Amtssygehuset i Gentofte, 8. maj 2002

Johansen Duus J. Info om det nye Videncenter for Allergi samt status og udvikling i parfumeallergi. Møde i Scanco, 27. november 2002.

Jensen CD. Allergi over for konserveringsmidlet methyldibromoglutaronitril. Ph.d.-foredrag, Videncenter for Allergi, Gentofte Amtssygehus, 13. november 2002.

Lauritzen MB. Klinisk database for kontaktallergi. Ph.d.-foredrag, Videncenter for Allergi, Amtssygehuset i Gentofte, 4. september 2002.

Noisen E. Hvorfor gør de ikke bare sådan som vi siger? – fremlæggelse af teoretiske og metodiske overvejelser i studiet af patienters strategier i forbindelse med kontakteksem over for kemiske stoffer i forbrugerprodukter. Ph.d.-foredrag, Videncenter for Allergi, Gentofte Amtssygehus, december 2002.

Søsted H. Bivirkninger overfor hårfarver - cases fra befolkningen. Undervisnings- og Ph.d.-møde. 2002 Videncenter for Allergi, Amtssygehuset i Gentofte, 22. maj 2002.

Søsted H. A-kursus for kommende speciallæger i dermatologi: Kontakteksem og arbejdsdermatologi, PPD allergi og hårfarver. Videncenter for Allergi, Amtssygehuset i Gentofte 6. september 2002.

Søsted H. Hair dyes and contact allergy - a Ph.d. research program. Undervisnings- og ph.d.-møde, Videncenter for Allergi, Amtssygehuset i Gentofte, 20. november 2002.

Deltagelse i kongresser/symposier

Elberling J. SMF / CML Scientific Meeting Risk Assessment of Particulate Pollution in Ambient Air and Indoor Air. 6. december 2002. Panum Institutet, København

Hansen MB. The second Bi-annual Symposium on Array Technology in Research and Diagnostics. Aarhus Universitets Hospital, Skejby, Danmark 25.-26. oktober 2002.

Kynemund L. Dansk Dermatologisk Selskabs årsmøde. Rigshospitalet og Bispebjerg Hospital, 22.-23. november 2002.

Jensen CD. European Research Group on Experimental Contact Dermatitis Strasbourg, Frankrig, 18. -20. januar 2002.

Jensen CD. 6th Congress of the European Society of Contact Dermatitis. 14.-16. juni 2002. Rom, Italien..

Søsted H. 6th Congress European Society of Contact Dermatitis, Rom, Italien. Den 14. -16. juni 2002.

4. Uddannelsesaktiviteter

- Ph.d –studerende

Videncenteret uddanner forskere til stillinger i sundhedsvæsenet, styrelser og ministerier samt industrien. Der er aktuelt 6 ph.d studerende og en specialestuderende (cand. mag) ansat via Centret.

- Kursusdeltagelse

Elberling J.

Occupational Skin and Airways Allergies, Exposure, Risk Assessment and Prevention. Hotel Frederiksdal, 19. april 2002.

Ph.d.-kursus: Basic Statistics for Health Researchers. Kursusnr. 2002-4-3. v/professor Lene Theil Skovgaard. Panum Institutet, København, forår 2002.

Ph.d.-kursus: Epidemiology. Kursusnr.:2002-8-2 ekstra v/professor Per Kragh Andersen. Panum instituttet, København, 3. oktober – 17. december 2002.

Hansen MB.

Ph.d.-kursus. Klinisk Forskningsmetode. Bispebjerg Hospital, 18.-20. november 2002.

Jensen CD.

How to write a successful grant application. Dansk Patologisk Selskab. 30-31. august 2002. Panum Institutet

Biostatistik. Sundhedsvidenskabelige Fakultet. Efteråret 2002. Syddansk Universitet.

Johansen Duus J.

Medicinsk sociologi. Københavns Universitet v. Bjørn Holstein. Januar 2002.

Organisations Teori og Sundhedsøkonomi. Syddansk Universitet v. Dorte Gyrd-Hansen. Forår 2002

Forvaltnings og Sundhedsret. Århus. Efteråret 2002

Kynemund L.

Introduktion til Dermascan@, Cortex Technology, 14. oktober 2002. Ålborg

Klinisk forskningsmetode. 18.-20. november 2002. Bispebjerg Hospital

Praktisk dermatologi, 7. - 8. november 2002. GlaxoSmithWellcome.

Lauritzen MB.

Ph.d.-kursus: Basic Statistics for Health Researchers. Kursusnr. 2002-4-3. v/professor Lene Theil Skovgaard. Panum Institutet. Københavns Universitet.

Databaseadministration (Access) via fjernundervisning. Forår 2002 Lyngby Handelsskole.

Schweitz S.

NILS Self Service (Amtets indkøbssystem). Intern undervisning, 11. marts 2002, Amtssygehuset i Gentofte.

GS!åben grundkursus (Patient/journal system). Intern Undervisning, 11. juni 2002. Amtssygehuset i Gentofte.

Etb 2. Ballerup Handelsskole, 23.-25. september 2002.

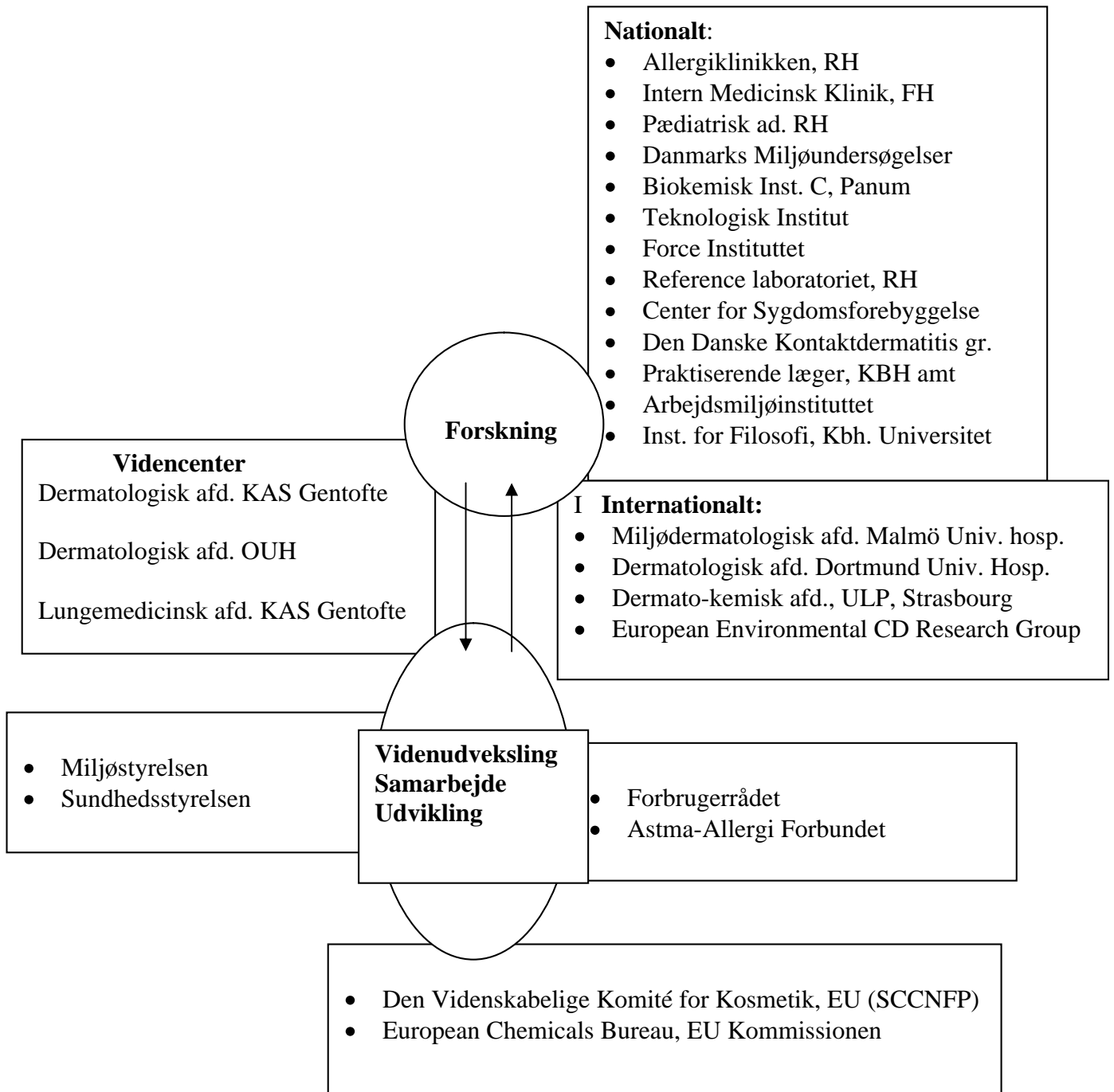
PowerPoint - videregående. Intern undervisning, Amtssygehuset i Gentofte, 5. november 2002.

Etb 3 Word 2000. Niels Brock, 9. - 11. december 2002

5. Fondsbevillinger

Videncentret har modtaget 400.000 kr fra Hofbundtmager Aage Bangs Fond og 25.000 kr. fra Professor Niels Hjorths Fond til Ph.d – projekter.

6. Videncentrets kontakflader og samarbejdspartnere (2002)



7. Videncentrets medarbejderstab og tilknyttede personer (december 2002)

Funktion	Medarbejder	Lønnet via Centret
Daglig leder	Jeanne Duus	X
Sekretær	Susanne Schweitz	X
IT-medarbejder	Martin Lauritzen	X
Ph.d-studerende (Kromprojekt)	Malene Barré Hansen	X
Ph.d-studerende (Konserveringsmidler) OUH	Charlotte Devantier	X
Ph.d.-studerende (luftvejsprojekt)	Jesper Elberling	X
Ph.d.-studerende (kombinationseffekter)	Line Kynemund Pedersen	X
Ph.d.-studerende (hårfarver)	Heidi Søsted	X
Ph.d.-studerende (parfume/håndeksem) Eksterne forskningsmidler	Siri Heydorn	
Forskningsmedarbejder (børn og allergi)/RH	Liselotte Brydenscholt	X
Forskningsmedarbejder (informationsprojekt)	Eline Noiesen	X
OSVAL II stud med. (Børn og indeklima)	Rikke Hinge	
Stipendiat, stud med. (Kombinationseffekter)	Pia Haslund	
Forskningsmedarbejder (sygdomsmønstre)	Lone Mortensen	
Forskningsmedarbejdere(sygdomsmønstre)	Eva Tiedemann Susanna Karvinen	X
Administrativ chef, styregruppe og forskningsleder	Prof. Torkil Menné	
Styregruppe og forskningsleder	Overl. Tove Agner	
Styregruppe og forskningsleder	Prof. Asger Dirksen	
Styregruppe og forskningsleder	Prof. Klaus Andersen	
Forskningsleder	Afdelingslæge Evy Paulsen	
Forskningsleder	Overl. Holger Mosbech	
Forskningsleder	Lektor Lone Skov	
Forskningsleder	Lektor Jørgen Olsen	